

քը ամենեւին դաւադրութիւն մը չեղաւ
() գոստոսի դէմ :

Հենրիկոս Գ Վաղղիոյ թագաւորը
օր մը հարցուց պատանի Սոնմորանսի
դքսին , թէ թագաւորի մը ո՞րն է լաւագոյն
որպիսութիւնը : Վուքսը առանց
մէկ ուշանալու մը՝ պատասխան տուաւ ,
թէ Վթութիւնն է : Սրայ բերաւ թա-
գաւորը . “ Ինչո՞ւ ըլլայ գթութիւնը ,
ու չըլլան քաջութիւնը , առատասրտու-
թիւնը և ուրիշ այնչափ առաքինու-
թիւններ՝ որ թագաւոր մը պիտի ունե-
նայ ” : Պատասխան տուաւ դուքսը .
“ Սասն զի միայն թագաւորներուն կ'իշ-
նայ թողութիւն տալը կամ յանցանքը
պատժելը աս աշխարհքիս մէջը ” : Ինքը
լաւ իմացած էր հաստատուն փառքին
գաղափարը , ու նոյն ատենը կ'արդարա-
ցընէր Հենրիկոս Գ-ին բնաւորութիւնը ,
որ իրեն հպատակներուն թէ՛ յաղթող ,
և թէ հայր եղաւ : — Ինչգամ մը իմա-
ցուեցաւ որ իր սիրելի իշխաններուն մէ-
կը ծածուկ միաբանութիւն ըրեր էր
իրեն թշնամիներուն հետը . բայց աս
թագաւորին բարութիւնը ազատեց յան-
ցաւորը . ու կանչեց ըսաւ անոր բարե-
կամներուն . “ Իհա ան սիրելի իշխանը՝
որ այսպիսի անմտութիւն երազեց ինծի
դէմ . կը ներեմ անոր ձեր սիրոյն համար ,
բայց ան դաշամբ՝ որ դուք հրապարա-
կաւ յանդիմանութիւն մը տաք անոր ” :

Վարդինալ Սէյըր կ'ըսէր Սուդովի-
կոս ԺԳ-ին . “ Վթութիւնն է օգտաւէտ
առաքինութիւնը մեծ իշխաններուն . ի-
րենց մեծ յաղթանակներուն մէջը կը
փառաւորուին՝ ուրիշին ցաւակից ըլլա-
լովնին : Երբոր ճամբայ կ'ընես քու գա-
ւառներուդ մէջ , պիտի նմանիս ան
գետերուն որ ամէն տեղ առատութիւն
կը թողուն : Երբայ թէ քու անցնիլդ
նմանի ան սահանքներուն , որոնց ջրե-
րուն սաստիկ վազելները՝ ամէն բան
կ'աւերեն ու կ'ապականեն :

ԽԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Լուդովիկոս ԺԶ-ին փարքն ու մահը ¹ :

Վարձեալ երբոր թագուհին ցորեկ
մը , ըստ սովորականին Լյդիսաբեթ խա-
թունին խուցը կ'երթար առտուան ըզ-
գեստները հանելու համար , պահա-
պաններէն մէկը ուզեց հետը երթալ .
ես աս բանիս անվայելութիւնը ցըցու-
ցի . բայց անօգուտ տեղը , և հարկ ե-
ղաւ որ թագուհին խուցէն ելլէ :

Երբոր ես մաքուր լուացքները կ'առ-
նէի , պաշտօնականները բոլորն ալ մէկիկ
մէկիկ բանալ կուտային , և լաւ մը կը
քննէին : Եւ ուսացարարին հաշուին տե-
տրակը , և ան թղթերը որոնց մէջն որ
զգեստները կը պլլէին՝ կ'այրէին , վախ-
նալով որ չըլլայ թէ ծածուկ գրուածք-
ներ բովանդակեն :

Յայտնի է որ աս պաշտօնէից մէջը
կային ոմանք ալ որ աւելի բարի և մար-
դասէր կերպ մը ունէին , բայց անոնց
մեծ մասը հասարակաց փրկութեան
ըսուած դատաւորներուն աչքին կաս-
կածաւոր երևնալով՝ մահուան դատա-
պարտուեցան , և շատերն ալ բանտերու
մէջ փտտեցան :

Վուլան անունով երիտասարդ մը ,
որ իր խօսակցութենէն թագաւորական
ընտանեաց մեծ թշնամիներէն մէկը կ'ե-
րևար , օր մը մօտիկցաւ քովս ու ձեռքս
սխմելով նշանական կերպով մը ըսաւ
ինծի . “ Եւմ կրնար այսօր թագուհւոյն
հետ խօսիլ . բայց ըսէ իրեն որ իր յանձ-
նարարութիւնը կատարուեցաւ , և երբ-
որ քանի մը օրէն պահապանութեան
կարգը ինծի գալու ըլլայ նէ , իր ուղա-
ծին պատասխանը կու տամ ” : Եւ խօ-

¹ Տես . հտ . ԺԳ , երես 329 . հտ . ԺԴ , եր .
170 , 240 , 320 , 368 . հտ . ԺԵ , եր . 7 , 46 ,
123 , 156 , 187 :

սակցութեանս սաստիկ զարմանքս եկաւ, և վախնալով որ խաբէութիւն մը չըլլայ, ըսի իրեն. « Պարոն, հրամանքդ կը սխալիս անանկ խօսքեր ինծի զուրցելով: — Եւ, չեմ սխալիր », կրկնեց ինքը, և առջինէն աւելի ուժով ձեռքս սխմելով, ելաւ գնաց: Եւս դիպուածս թագուհւոյն պատմեցի, որն որ ըսաւ ինծի թէ Պաւլանին վրայ կրնամ վստահիլ: Երբոր զթագուհին քննեցին, աս պատանին ալ՝ ուրիշ ինը ընկերներովը մէկտեղ, ամբաստանուեցան իբրեւ թէ կ'ուզէին թագուհին փախցընել իր աշտարակը եղած միջոցը, և խեղճը մահուան դատասարտուեցաւ:

Վանի մը օրէն վերջը, թագաւորը սաստիկ իջուածք մը ունեցաւ: Եւս շատ քանացի որ Պ. Տիւպուան գայ՝ որ թագաւորին ահապ հանողն էր. աս բանս ժողովքի հանեցին, և իրեք օր ուշացընելէն վերջը մերժեցին խնդիրը: Եւս ջուածքին վրայ ջերմն ալ աւելցաւ, և հազիւ ան ատեն հրաման տուին որ Պ. Լը-Վոնիէն, որ թագաւորին առջի բըժիշկն էր գայ. չեմ կրնար ըսել թէ ինչ աստիճանի ցաւեցաւ այն ծերը իր տէրը տեսնելով:

Թագուհին և իր որդին միշտ թագաւորին հետն էին ամբողջ օրը. ինծի հետ կը ծառայէին իրեն, և շատ անգամ կ'օգնէին ինծի իր անկողինը շտկելու: Վիշերները միայն ես թագաւորին քով կը կենայի. Պ. Լը-Վոնիէն օրը երկու անգամ կուգար, խել մը պահապաններ ալ հետը, որոնք խեղճին վրան լաւ մը զննելէն ետքը, կը ստիպէին որ միշտ բարձր ձայնով խօսի: ()ը մը թագաւորը մասնաւոր դեղ առած ըլլալով, Պ. Լը-Վոնիէն խնդրեց որ մէկ քանի ժամ քովը կարենայ կենալ. աս միջոցին որովհետեւ ինքը ոտքի վրայ կեցեր էր, ու պահապանները գլուխնին գոցած նստեր էին, թագաւորը ըսաւ որ ինքն ալ նստի, բայց ինքը քաշուելով յանձն չառաւ. իսկ պահապանները սկսան մըրմըռալ: Թագաւորին հիւանդութիւնը 10 օր քշեց:

Վիշ օր վերջը, թագաւորին գլուխը որ

թագաւորին խուցը կը պառկէր, և հրաման չունէր թագուհւոյն քովն երթալու, ջերմ ունեցաւ: Թագուհւոյն սիրտը սաստիկ անհանգիստ եղաւ, վասն զի ամենայն կերպով աղաչելէն ետքն ալ թող չտուին որ կարենայ գիշերները գոնեա՛ իր որդւոյն քովն անցընել: Բայց իր մայրենի զթած սիրտը գոհ կ'ըլլար ու կը մխիթարուէր այն քիչ մը ատեն որդւոյն քովը կենալովը: Եւս հիւանդութիւնը նաեւ թագուհւոյն, թագաւորական օրիորդին և Եղիսաբեթ խաթաթունին ալ անցաւ: Պ. Լը-Վոնիէն հրաման ունեցաւ իր այցելութիւնները շարունակելու:

Եւս հիւանդութիւնը ինծի ալ անցաւ, իմ խուցս խոնաւ և առանց կրակարանի էր. պատուհանին երկաթները օդին ազատ մուտքը կ'արգիլէին: Հարբխային ջերմէ մը բռնուեցայ հանդերձ գլխացաւով, որ զիս ստիպեց անկողին կենալ:

Եւս օրը ելայ որ թագաւորը հագուեցընեմ. բայց զիս այնպէս տկար տեսնելով՝ չթողուց և հրամայեց որ նորէն անկողին մտնամ: Եւ ինքը անձամբ իր որդւոյն ծառայութիւնները ըրաւ:

Թագաւորին գլուխը գրեթէ ամբողջ օրը իմ հետս կեցաւ, և ինքը իր ձեռքովը ինծի կու տար ըմպելիքս: Թագաւորը իրիկուան յարմար ատեն մը գտնալով, որ պահապաններէն չտեսնուի, իմ քովս եկաւ, և գաւաթը դեղով լեցուցած տուաւ որ խմեմ, ըսելով. « Վուզէի անձամբ քեզի ծառայել. բայց գիտես թէ ինչ աստիճանի պահապանութեան տակ եմք. զօրացիր, վաղը իմ բժիշկս կու գայ »: Եւ թիքի միջոց թագաւորական ընտանիքը խուցս եկաւ, և Եղիսաբեթ խաթաթունը Լօրսուած ըմպելիքով լեցուն շիշ մը տուաւ. և թէպէտ ինքն ալ հարբուխ ունէր, բայց զինքը չհոգալով ինծի շնորհեց: Եւս չուզեցի առնել, բայց վերջը զիջայ: Երակուրէն վերջը թագուհին անկողին պառկեցուց պզտի իշխանը, և Եղիսաբեթ խաթաթունը թագաւորին մազերը խոպուպեց: Եւս տուանց Պ. Լը-Վոնիէն ա-

պըսպընց ինծի որ արիւն առնել տամ. բայց աս բանիս համար ալ խորհրդաւորանին հաւանութիւնը պէտք էր՝ որ վերաբուժ մը կարենար հաճարը մտնալ. մտածեցին որ զիս հաճարին պալատը տանին, բայց ես վախնալով որ մէյմը աշտարակէն դուրս ելլալէս վերջը չէի կրնար նորէն ներս մտնալ, չուզեցի որ արիւն առնեն, հապա ինքզինքս աղէկացած ձեւացուցի. և որովհետեւ իրիկունն ալ ուրիշ նոր պահապաններ եկան, ասով փոխադրութեանս վրայ ուրիշ խօսք մը չեղաւ:

Վերջի հրաման խնդրեց որ գիշերները իմ քովս անցնէ, որուն հաւանեցան իր ընկերները, և իրենք ալ փոխն ի փոխ ինծի կը ծառայէին: Այս օր անկողին պառկեցայ, և ամէն օր թագաւորական ընտանիքը ինծի այցելութեան կու գար: Աղիսաբէթ խաթունը ինծի դեղեր կը բերէր, զորոնք իբրեւ իրեն համար ուրիշներէն կը ճարէր: Այսպիսի ազնուական կերպերով զիս մէկէն ի մէկ առողջացուցին և ունեցած հիւանդութենէս ուրիշ հետք մը չմնաց վրաս, բայց եթէ խորունկ երախտագիտութեան պարտք մը միայն: Այս օրուն սիրտը չէր շարժեր արդեօք տեսնալով այն պիսի արքունական փառաւոր ընտանիք մը՝ որ իրենց գլխուն հանդիպած այնչափ դժբաղդութիւնները, մոռնալով ծառայի մը վրայ այնչափ հոգ կը տանէին:

Այտք է հոս թագաժառանգին վրայ մէկ դիպուած մը պատմեմ, ցուցնելու համար, թէ ինչ ազնիւ սիրտ ունէր, և թէ որչափ օգուտ կը քաղէր բարի օրինակներէ, զորոնք միշտ աչքին առջևը ունէր:

Իրիկուն մը երբոր ես զինքը անկողին պառկեցուցի, թագուհին ու իշխանուհիները իրեն բարի գիշեր ըսելու եկան. ես հոնկից քաշուեցայ իրենց տեղ տալու համար: Աղիսաբէթ խաթունը, որուն հետ պահապաններուն դիմացը չէի կրնար խօսիլ, ինքք բանեցուցեր էր տուփ մը յանձնելու իրեն որ ինծի տայ, որուն մէջ Իփեթաթուանայ դեղը կար: Այս տուփս

տալերնէն վերջը իշխանուհիները իրենց խուցը գացին, թագաւորը իր ներքին սենեակը մտաւ, և ես ալ սեղանի գացի: Այն ատենները թագաւորին խուցը մտայ իրեն անկողինը շտկելու համար. հոն միայն էի, ու յանկարծ թագաժառանգը կամայ ձայնով մը զիս կանչեց: Այնպէս, երբոր տեսայ որ արթուն էր, և կարծելով որ հիւանդ է, հարցուցի թէ ինչ կ'ուզէ. ինքը ըսաւ, թէ հօրաքոյրս ինծի տուփ մը տուաւ որ քեզի տամ, և չուզեցի քնանալ քեզի տալէս առաջ. աղէկ ատեն եկար, վասն զի արդէն աչքերս գոցուելու վրայ էին: Այս երբոր լեցի, լալս եկաւ. ինքն ալ տեսաւ և ձեռքս սխմելով, երկու վայրկեանէն վերջը քունը տարաւ:

Այնպէս աս հետեւեալ դիպուածն ալ իր սրտին աղնուութեանը ուրիշ յայտնի նշան մըն է: ()ը մը դարբին մը եկած էր, ու նախասենեակին դրան բանալին փոխելով աւելի խոշոր մը դնելու կ'աշխատէր: Ասիկայ նախաճաշիկ ընելու համար աշխատութենէն դադրած ըլլալով, իշխանիկը ձեռքն առաւ գործիքները և սկսաւ խաղալ: ()ագաւորը տղուն ձեռքէն ուրազը առնելով սորվեցուց թէ ինչպէս պէտք էր գործածել, և քիչ մը ատեն աշխատեցաւ: Վարբինը աս տեսնելով՝ սիրտը ելած ըսաւ թագաւորին. «Արբոր աշտարակէն դուրս ելլաս՝ կրնաս ըսել որ բանտիդ շինութեանը համար ալ աշխատեցար: — ()հ, պատասխանեց թագաւորը, երբ և ինչպէս պիտի ելլամ ես ասկից», : Այս խօսքիս թագաժառանգին սիրտը շարժելով սկսաւ լալ. և թագաւորն ալ ձեռքէն վար ձգելով գործիքները, խուցը մտաւ արագ արագ քայլելով:

Այստեմբերի 2^{ին} օգոստոսի 40^{ին} եկած քաղաքական պաշտօնեաները փոխուեցան, և անոնց տեղը եկան ուրիշ նոր պաշտօնեաներ՝ որոնք առ ժամանակեայ կը կոչուէին. կը յուսայի որ աս նոր եկողները գացողներէն աւելի լաւ ըլլան, որով և քանի մը աղէկ փոփոխութիւններ ըլլան բանտին կառավար

ընթացումը մէջ . բայց յոյսս պարապ ելաւ . վասն զի աս նոր եկողներէն շատերը իրենց նախորդներուն ողորմիս հանել կուտային : Բայց աս օգուտս ունեցայ որ բերներնէն ուզածս կրնայի առնել և իմանալ իրենց կոչտութեանը պատճառաւ : Եւ որպէս զի որոշ գաղափար մը առնեմ իրենց վրայ , սկսայ դիտել բնաւորութիւննին և վարուելու կերպերնին : Այլինները աւելի խրոխտ , բայց ասոնք ալ աւելի չար էին : Ինչուան ան ատեն թագաւորն և թագուհին մէյմէկ պահապան միայն ունէին . բայց ասոնք որոշեցին որ իւրաքանչիւրին քով երկերկու պահապան ըլլայ , անոր համար աս բանէս վերջը ինծի համար շատ դժուար էր թագաւորին և իշխանուհեաց հետ խօսիլ . ասկէց զատ նաև խորհրդարանն ալ որ ինչուան նոյն ատեն Աշտարակին պալատին սրահներէն մէկուն մէջ կը գումարուէր , անկէ ետև աշտարակին մէջ սկսաւ գումարուիլ : Այս պաշտօնեաները իրենց նախորդները անցնիլ կ'ուզէին ջանքով և եռանդեամբ , և ասիկայ բռնաւորութեան գրգիռ մը եղաւ իրենց :

Վեկտեմբերի 7^{ին} քաղաքական պաշտօնեայ մը եկաւ հասարակաց պատգամաւորութեան գլուխ կեցած , և հրովարտակ մը կարդաց թագաւորին . ուրուն մէջ կը հրամայուէր որ իրենց քով եղած դանակ , ածելի , զմեղին և ասոնց նման ուրիշ կտրելու գործիքները բոլոր ժողովուն , ինչպէս որ կ'ընեն անգգամ և իրօք յանցաւոր եղած բանտարգեալներուն , խիստ և մանրամասն խուզարկութիւն մը ընելով իրենց բնակարանին մէջ : Պաշտօնեայն դողդոջուն ձայնով մը կարդաց , որով կ'իմացուէր թէ չուզելով կ'ընէր աս բանս . և իրօք վերջը արդեամբ ալ ցրցուց որ թագաւորին օգնելու համար միայն աս պաշտօնս յանձն առեր էր :

Թագաւորը հանեց գրպանէն կտրոց մը , զմեղին մը և մկրատ մը և տուաւ իրենց : Պաշտօնեաները մանրամասնաբար ամէն տեղ նայեցան , և առին ածելիները , մազ շտկելու գործիքները ,

և ուրիշ ասոնց նման պզտի մզտի ոսկիէ ու արծրթէ գործիքները : Եւ յայնպէս վերաս ու իմ խուցս ալ ամէն տեղ նայեցան : Ինծմէ վերջը պաշտօնեաները թագուհւոյն և իշխանուհեաց բնակարանը գացին , ու անոնց քով ալ նոյն հրամանը կարդալով իրենց քովէն ալ առին ամէն տեսակ գործիք , ինչուան աշխատելու համար հարկաւոր եղած ամենէն չնչին գործիքներն ալ : Այնչէս ժամ մը վերջը , զիս խորհրդարանի խուցը կանչեցին , և հարցուցին թէ արդեօք ուրիշ բան ալ կայ այն պահարանին մէջ որ թագաւորը ծոցը դրաւ : « Վեզի կ'ապսպրեմ որ աս իրիկուն պահարանը քովէն առնես » , ըսաւ Աերմէ անունով պաշտօնեայ մը : « Ինծի չիյնար , ըսի ես , որ հասարակութեան տուած հրամանը կատարեմ , և ոչ թագաւորին գըրպանը քննել » : Եւ ինչպէս մէկ ուրիշ մը դարձաւ ըսաւ . « Ես որ մէջ Վեզի իրաւունք ունի , փնտռելը քու պարտքդ էր » :

Եւ որ թագաւորական ընտանիքէն առած բաները ցուցակի վրայ առին և թուղթերու մէջ պլելէն վերջը , կնքեցին : Աերջը ստիպեցին զիս որ հրովարտակին տակը անունս ստորագրեմ , որով պարտրկան ըլլամ եթէ թագաւորին կամ իշխանուհեաց ձեռքը և կամ իրենց խուցը կտրոց մը կամ ուրիշ գործիք մը տեսնամ , մէկէն խորհրդարանին իմացընեմ : Այս ամէն բաներս ընելէն ետքը ամէն բան խորհրդարանին խաւրեցին :

Թէ որ դիտէ մէկը հաճարի խորհրդարանին արձանագրութիւնները , անշուշտ կը տեսնայ որ շատ անգամ իմ անունս ալ այլ և այլ հրովարտակներու տակ գրուած է , որոնց որ ես մաս մը չունէի , և ինչ որ ալ ըրի՝ միշտ թագաւորին և թագուհւոյն հրամանովը կ'ընէի : Այսին զի թէ որ քիչ մը դէմ կենայի , բոլորովին զիս թագաւորին քովէն կը հեռացընէին , որուն համար բոլոր ես ինքզինքս զոհեր էի : Այլ և այլ հրովարտակներու ստորագրելու միջոցս ուրիշ բան չէի մտածեր , բայց թէ ինծի հաղորդուած էն ան հրամանները :

Եւ յիս վերի ըսած Սերմէ պաշտօնեան զիս վերջը թագաւորին խուցը տարաւ : Թագաւորը հոն կրակին մօտ ունեւիքը ձեռքը կեցեր էր . Սերմէ ուղեց իրմէ , խորհրդարանին կողմանէ , ինչ որ դեռ պահարանին մէջ կրնար ըլլալ . Թագաւորը ծոցէն դուրս հանեց և բացաւ . մէջը պտուտակահան մը և հրահան մը միայն կար . Սերմէ զանոնք նորէն մէջը դնել տուաւ : « Սերմէն աս ունեւիքն ալ որ ձեռքս բռներ եմ , կտրելու գործիք չէ » , ըսաւ Թագաւորը անդին դառնալով : Երբոր գնաց Սերմէ , ես ժամանակ ունեցայ Թագաւորին պատմելու , ինչ որ իմ երկրորդ քննութեանս միջոց խորհրդին մէջ հանդիպել էր :

Երբոր կերակուրի միջոցը հասաւ , ոստիկաններուն մէջ վիճաբանութիւն մը ծագեցաւ : Սմանք կ'ուզէին որ Թագաւորական ընտանիքը սեղանի միջոց պատառաքաղ և դանակ գործածեն , ոմանք ալ միայն պատառաքաղ կ'ըսէին . բայց վերջապէս որոշեցին որ ուրիշ փոփոխութիւն մը չըլլայ , միայն թէ կերակուրէն վերջը մէկէն ձեռքերնէն առնուին :

Եւ ամէն գործիքները առնելին խիստ ծանր եկաւ իշխանութեաց , ևս առաւել որ չէին կրնար իրենց աշխատութիւնները առաջ տանիլ , որոնցմով իրենց բանտարգելութեան երկայն օրերուն մէջ կը զբաղէին : () ր մը Եղիսաբեթ խաթունը Թագաւորին զգեստները կը կարէր , և մկրատ չունենալով , դերձանը ակռայով կը կտրէր : Թագաւորը որ հոն կեցած գլխութեամբ մը կը նայէր , դարձաւ ըսաւ . « Ի՛նչ տարբերութիւն , բան մը չէր պակսեր ձեզի ձեր Սօնդրէօյի գեղեցիկ տանը մէջ . — Ե՛հ , եղբայր իմ , պատասխանեց խաթունը , ինծի համար ասկէ աւելի մեծ մխիթարութիւն մը աշխարհիս վրայ չիկրնար ըլլալ՝ որ քու վիշտերդ կարենամ թեթեւցնել » :

Եւ այց օրէ օր նոր հրովարտակներ կը հանէին խռովարարները , և իրենց բռնաւորական լուծը կը ծանրացնէին : Եւ զապաւան պաշտօնեաները խելքէ

դուրս խիստ և դառն կերպով մը կը վարուէին հետս : Եւ արձեալ արգիւեցին ինծի որ ան իրեք ծառաներուն հետ չխօսիմ , և յայտնի կը տեսնուէր որ բանը գէշնալու վրայ է : Թագուհին և Եղիսաբեթ խաթունն ալ աս բանս իմացան , և շարունակ ինծի եղած լուրերը կը հարցնէին , բայց չէի կրնար ըսել իրենց բան մը , և անհամբերութեամբ կնոջս գալուն կը սպասէի , որ իրեք օրէն ետքը պիտի գար : Սերմէս հինգշաբթի օրը ամուսինս եկաւ և զիս խորհրդարանի խուցը կանչեցին . բայց որպէս զի պահապանները բնաւ կասկածի մը չէրթան , բարձր ձայնով կը խօսէր մեր տնական բաներուն վրայ . և իր խօսելուն միջոց , միւս բարեկամ խաթունը որ միշտ հետը կու գար , ըսաւ ինծի ցած ձայնով . « Թագաւորը երեքշաբթի օրը խորհրդարանը պիտի երթայ . զինքը սկսին պիտի քննել , և Թագաւորը կրնայ իրեն համար փաստաբան մը ընտրել . տարակոյս մը չկայ աս ըսածիս » :

Չէի գիտեր թէ ի՛նչ կերպ բանեցրնեմ , ուղղակի աս սարսափելի լուրը Թագաւորին յայտնելու համար . կ'ուզէի առաջ Թագուհոյն և Եղիսաբեթ խաթունին յայտնել , որով մեծ շփոթութեան մէջ էի : Երբոր լսեցի լուրն ատեն չկար . վասն զի Թագաւորն ալ ապսպրեր էր ինծի որ ամէն բան իրեն իմացնեմ : Եւ այց իրիկունը զգեստները հանելու օգնելու ատենս , ամէն բան պատմեցի իրեն , և իմացուցի որ դատաստանին ատենը կրնար ըլլալ որ զինքը իր ընտանիքէն ալ բաժնեն , և թէ չորս օրէն աւելի ժամանակ չունէր Թագուհոյն հետ մտածելու , և յարմարեցնելու թէ ի՛նչ կերպով կրնար հետը վերաբերութիւն ունենալ . և թէ ամէն վտանգ յանձն առած եմ ամէն բան իրարու հաղորդելու . բայց յանկարծ պահապան մը ներս մտնալով չթողուց որ խօսակցութիւնս շարունակեմ . և Թագաւորն ալ պատասխան չկրցաւ տալ :